

VREUGDE AAN DE GRENS

Geroepen om te dienen

HO
GAST OP MEDE
VRIJLE
HEID GEVEN
RECHTIG
WAARHEID SOLI
DIG PARTIDARI
HEID CIPATIE TEIT

”” Voorwoord

In 1973 deed pater Pedro Arrupe, voormalig generaal-overste van de orde der Jezuiten, een krachtige oproep aan de wereld. In zijn inspirerende brief, “Men and Women for Others” of “Geroepen om te dienen”, riep hij op om niet voor zichzelf te leven, maar in dienst van anderen te staan. Arrupe benadrukte dat de wereld mensen nodig heeft die voorbij eigenbelang kijken en zich actief inzetten voor een rechtvaardigere samenleving. Later richtte Arrupe Jesuit Refugee Services (JRS) op.

Hij spoort ons aan om geen passieve toeschouwers of empathische omstanders te blijven, maar echte veranderaars te worden. Mensen die zich solidair verbinden met anderen, kiezen voor nabijheid bij de armen, onderdrukten en gemarginaliseerden, en rechtvaardigheid laten voortvloeien uit ware christelijke liefde. Deze liefde, aldus Arrupe, moet onze relaties, keuzes en ons onderwijs doordringen.

In dit boekje staan de kernwaarden van de Jesuit Refugee Service centraal. Zeven waarden vormen het kompas waarmee JRS vluchtelingen begeleidt: waardigheid, solidariteit, hoop, participatie, gerechtigheid, gastvrijheid en medeleven. Aan de hand van persoonlijke verhalen van vluchtelingen die door het JRS-team zijn ondersteund, krijgen deze waarden een tastbare betekenis. Deze verhalen laten zien hoe de waarden niet alleen in woorden, maar vooral in daden worden beleefd. Door reflecties en beeldmateriaal worden de waarden verder uitgediept. Dit biedt de lezer de kans om deze begrippen in een actuele context te plaatsen en hun diepere betekenis te ontdekken. Elk verhaal geeft een gezicht aan de vluchteling en nodigt uit tot empathie en actie.

Dit boekje is geschreven voor iedereen die op zoek gaat naar ontmoetingen aan de ‘grenzen’ van de samenleving. Echte ontmoetingen vragen tijd: tijd om stil te staan, te luisteren en zowel zelf te groeien als de ander te laten groeien. Door deze verhalen meermaals te lezen, zullen hun diepere lagen en nuances zichtbaar worden.

Bovendien vormt dit boekje de basis voor het nieuwe strategische plan van JRS Belgium voor 2025-2030. Wij danken het JRS-team en het bredere netwerk van JRS voor de vreugdevolle samenwerking.

We wensen je veel inspiratie bij het ontdekken van deze zeven waarden. Laten we samen op weg gaan als “mensen ten dienste van anderen”.

Jörg Gebhard
Directeur JRS Belgium

Bruno Standaert
Voorzitter Raad van Bestuur JRS Belgium

Redactie van de verhalen:

Pierre de Grootte, Eddy Denckens, Stephan Burger, Marie Reynaud,
Nicolas Wéry, Griet Demeestere, Geneviève Frère en Bert Daelemans SJ.

Redactie van de reflecties:

Bert Daelemans SJ, Myriam Van den Eynde, Philippe Robert SJ,
Marcel Rémon SJ, Jacques Haers SJ, Christine Slagmulder, Paul Yperman,
Jan Stuyt SJ, Cécile Gillet, Dặng Đình Tùng SJ

Vertaling:

Mariëlle Mathee, Guy Verstracten, Alexandra Merguerian

Lay-out:

Let Deleersnyder

Drukwerk:

Exelmans Graphics

Januari 2025

—HO
OP— 5 | Hoop

—GAST
VRIJ
HEID— 13 | Gastvrijheid

—WAAR
DIG
HEID— 21 | Waardigheid

—MEDE
LE
VEN— 29 | Medeleven

—GE
RECHTIG
HEID— 37 | Gerechtigheid

—PAR
TICI
PATIE— 45 | Participatie

—SOLI
DARI
TEIT— 55 | Solidariteit

HO OP

**“Lied van een scheikundige in de dop:
Was darf ich hoffen* ”?**

We weten dat ellende tot volharding leidt,
volharding tot betrouwbaarheid,
en betrouwbaarheid tot hoop.
Deze hoop zal niet worden beschaamd,
omdat Gods liefde in ons hart is uitgegoten
door de Heilige Geest die ons gegeven is.

Romeinen 5:3-5

** "Wat mag ik hopen?" is een beroemde zin van Kant,
wiens kosmopolitisme ons uitnodigt om wereldburgers te worden.

Sara droomt van de dag waarop haar advocaat haar zal vertellen dat ze, na meer dan tien jaar wachten, haar Belgische verblijfsvergunning mag ophalen.

Sara kwam op 3-jarige leeftijd in België aan. In veel opzichten lijkt ze op elk ander 15-jarig Belgisch meisje. Ze klaagt vaak over haar huiswerk; ze draagt graag mooie kleren en brengt tijd door met haar vrienden. Ze danst ook graag en is een actief lid van de scouts. Wat haar onderscheidt is dat ze geen geldige verblijfspapieren voor België heeft. Met een Eritrese moeder en een Syrische vader, heeft ze eigenlijk nooit identiteitspapieren gehad. Hoewel er de dag na haar geboorte een geboorteakte werd opgemaakt, is die lang geleden verloren gegaan. Tot op de dag van vandaag heeft Sarah nog steeds geen papieren die haar bestaan bevestigen.

Sinds Sara 12 jaar geleden in België aankwam, is haar leven een achtbaanrit. Samen met haar moeder heeft ze in asielcentra door het hele land gewoond. Samen hebben ze vier asielaanvragen ingediend en jaren gewacht op een positief antwoord, dat nooit kwam.

Terwijl de Belgische autoriteiten probeerden hen van het Belgische grondgebied te verwijderen, verbleven zij in gesloten centra. Uiteindelijk was geen enkel land bereid om hen terug te nemen en hadden de Belgische autoriteiten geen andere keuze dan hen vrij te laten. Sara is nog steeds in België, in het ongewisse, niet in staat om geldige papieren te krijgen of ergens heen te gaan.

En toch is Sara opmerkelijk veerkrachtig gebleven. Ze blijft energie steken in haar studie en droomt ervan om laborante te worden. Biologie en scheikunde zijn haar grote passies. Wiskunde daarentegen is voor haar een bron van stress en hoofdpijn, maar ze is ervan overtuigd dit obstakel te kunnen overwinnen. Elk examen dat ze haalt, brengt haar een beetje dichterbij haar doel.

Sara weet dat het bijna onmogelijk wordt om door te stromen naar het hoger onderwijs als ze haar papieren niet binnen de komende drie jaar krijgt. De tijd dringt, maar Sara probeert het geluid van de tikkende klok die haar afleidt, te negeren. Als ze danst, zich voorbereidt op een examen of een middag met vrienden doorbrengt, slaagt ze erin om het tikken van de klok naar de verste uithoeken van haar gedachten te verdringen. Helaas werkt deze strategie niet altijd. Er zijn veel momenten waarop het getik weer klinkt.

Sara droomt van de dag waarop haar advocaat haar zal vertellen dat ze, na meer dan tien jaar wachten, eindelijk naar het gemeentehuis mag om haar Belgische verblijfsvergunning op te halen. Het enige waar ze aan kan denken is dat ze haar eigen identiteitskaart tevoorschijn haalt, in haar portemonnee stopt en overal mee naartoe neemt. Ondanks de vele verpletterende teleurstellingen die Sara sinds haar aankomst in België heeft moeten verwerken, weigert ze op te geven. Hoewel Sara's leven een dagelijkse strijd is, kan niets haar hoop wegnemen.

Hoop - Safet Zec, detail van Vluchtelingenboot - Exodus

Hoop is in barre omstandigheden wijzen op het licht dat reeds ontluikt in de verte. Dit tafereel situeert zich op het einde van een enorme boot vol vluchtelingen, allen in het wit gekleed. Het oudste kind is geknield en heeft een arm rond de schouder van zijn broertje geslagen. Die houdt een rode draad vast. Hoop heeft altijd iets kleins, kostbaars en kwetsbaars. Je hebt de ogen nodig van een kind. En toch, zegt Emerson, kun je iemands wijsheid afleiden uit diens hoop. Hoop is broederlijk een arm rond iemand slaan en wijzen op het licht. Wie geeft mij hoop?

“Over HOOP”

Hoop blijkt uit verantwoordelijkheid voor
je verlangens en in actie komen.
Stap na stap, zonder duidelijke eindstreep.

Aan de Tsjechische schrijver en dissident Václav Havel, danken we een inspirerende observatie over hoop. ‘Hoop’, zo schreef hij, ‘is niet hetzelfde als optimisme, evenmin de overtuiging dat iets goed zal aflopen. Wel de zekerheid dat iets zinvol is, afgezien van de afloop of het resultaat.’ Hoop blijkt dus uit de bereidheid om het altijd opnieuw te proberen, ook al zijn de uiterlijke omstandigheden uitzichtloos. Het is verantwoordelijkheid nemen voor je verlangens en in actie komen. Stap na stap, zonder duidelijke eindstreep.

Dat is precies wat Sarah doet. Ze geeft nu al vorm aan haar verlangen: studeren, dansen, met haar scoutsvrienden optrekken. Ze maakt concreet werk van haar toekomst, ook al is de uitkomst van haar inspanningen niet gegarandeerd. Binnen deze soms zwaar te dragen onzekerheid blijft ze varen op het kompas van haar verlangen. Ze wordt zo deel van een wereldwijd web van de velen die concreet werk proberen te maken van een andere, een betere wereld waar het voor ieder mensenkind goed leven is. Elk engagement wortelt in verlangen, in energie die in de wereld vorm wil krijgen. Volgehouden inzet heeft een bron die je visionair kan noemen. Je zou ze kunnen omschrijven als een soort ‘weet hebben van een mogelijkheid’. Milieuactivisten worden gedreven door beelden van harmonie tussen mens en natuur, wie gevangenen bezoekt gelooft in de mogelijkheid van nieuw begin, vredesbewegingen dromen van een wereld zonder geweld. En ook Sarah ziet het ongetwijfeld helemaal voor zich: zij dansend door het

leven, een diploma op zak, thuis tussen haar Belgische vrienden. Vóór het zover is moeten elke dag keuzes worden gemaakt. Ze zijn zinvol, die keuzes, omwille van de dromen en visioenen die ze drijven en richting geven. Ze blijven zinvol, ook al laat de verwerkelijking van droom of visioen op zich wachten. Misschien zelfs voorgoed.

Hoop komt niet aanwaaien zoals herfstgeur tijdens een boswandeling in oktober. Ze is opgetrokken uit een keten van beslissingen. Haar levend houden vraagt in de eerste plaats aandacht voor hoe je je verbeelding laat voeden. Dat klinkt eenvoudig maar voor velen onder ons blijkt het de facto verrassend hard werken. Blijf je contact zoeken met je droom, met het visioen dat je op weg deed gaan? Of leen je je oor aan de tegenstemmen die ongetwijfeld geregeld de kop opsteken? Die tegenstemmen zijn talrijk en soms erg opdringerig. Dikwijls klinken ze bedrieglijk overtuigend: waarom al die moeite, wees realistisch, je inzet is niet meer dan een druppel op een hete plaat, het komt toch nooit goed... Onrust en twijfel steken dan de kop op. Altijd lastig, soms zelfs ontmoedigend.

Hoe zou het zijn om in die verwarrende dipjes telkens ook een uitnodiging in te ontdekken? Een appél om hernieuwd te kiezen en actief verzet te bieden tegen al wat het leven belet te stromen. Wat zeker helpt: nu en dan naar binnen keren én goed gezelschap uitzoeken om mee op te trekken. Dromen, twijfels én teleurstellingen delen en die van anderen mee dragen. Hopen doen we samen, toch?

Myriam Van den Eynde

GAST VRIJ HEID

“Ik is een ander”.

A. Rimbaud

”Echte gastvrijheid bestaat erin om de vreemdeling niet alleen binnen te laten, maar hem zich thuis te laten voelen.”

Henri Nouwen

Toen ik besepte dat het regime me wilde vermoorden, heb ik mijn spullen gepakt, meegenomen wat ik kon en een goede vriend uitgenodigd om in de woning te komen wonen die ik moest verlaten.

Luc verwelkomt me bij hem thuis. De woonkamer is ruim en licht. Op zijn uitnodiging ga ik zitten. Hij biedt me iets te drinken aan: Thee? Koffie? Sap? Water? Of alle vier tegelijk...? Hij lacht hartelijk met een ondeugende blik. Hij maakt thee voor me, rood en dampend, en gaat tegenover me zitten met een glas fris water in zijn hand.

Ik vraag hem waar de schilderijen aan de muur vandaan komen. Het zijn portretten: een man en twee vrouwen kijken ons aan met een mysterieuze blik. Hun gezichten zijn samengesteld uit honderden kleine lijnen.

“Een vriend van me heeft ze gemaakt. Ik heb ze meegenomen toen ik Congo ontvluchtte via Rwanda. Ze zijn een belangrijk symbool dat me motiveert om de strijd voort te zetten. Ik kon ze niet achterlaten.” Hij denkt na. Na een stilte voegt hij toe:

“Als ik naar ze kijk, voel ik me thuis. Ik heb ze opgehangen op de eerste dag dat ik hier aankwam.”

Zijn interieur, met afwisselend donkere en warme kleuren, is aangenaam en sober.

“Alles heb ik tweedehands gekocht, beetje bij beetje, zodra ik het appartement vond.”

Na dit moment van verdiepende uitwisseling besluit ik over te gaan op de reden van mijn bezoek.

“Je wilde dat ik je zou interviewen op een plek die bij je past, waar je je goed voelt. Als je er klaar voor bent, kun je me over jouw traject in België vertellen, beginnend van waar jij wilt.”

Hij knikt, begint te glimlachen, maar wordt dan weer serieus.

“Toen ik besepte dat het regime me wilde vermoorden, heb ik mijn spullen gepakt, meegenomen wat ik kon en een goede vriend uitgenodigd om in de woning te komen wonen die ik moest verlaten. Ik had geluk dat mijn visum nog geldig was toen ik vluchtte want ik kon zonder al te veel moeite het vliegtuig nemen. Maar de Rwandese grens oversteken was niet bepaald veilig. Toen ik in België aankwam... In het begin ging het wel, want ik had hier al een netwerk van vrienden, dus ik was niet alleen, in tegenstelling tot veel andere asielzoekers. Maar het was stressvol en uitputtend om elke week of elke maand van plek te moeten veranderen terwijl mijn asielaanvraag werd behandeld. Het is moeilijk om steeds maar weer een bed te moeten vragen aan vrienden en kennissen zonder het gevoel te hebben dat je misbruik maakt van hun vriendelijkheid, vooral omdat je niet weet hoe lang het nog gaat duren.

Op een avond had ik niets meer. Ik klopte aan op verschillende deuren, maar niemand kon me ontvangen. Ik dacht dat ik op straat zou moeten slapen. Dat overkomt zoveel mensen. Ik had geluk dat het mij nog niet eerder was gebeurd. Ik bereidde me mentaal voor op die mogelijkheid toen een Belgische vriend me een slaapplek aanbood. Daar ben ik hem erg dankbaar voor.

Een maand later kreeg ik een positief antwoord: ik kreeg de vluchtelingenstatus en kon op zoek naar een woning. Via mijn netwerk heb ik dit appartement gevonden. Ik huur het van een kennis. Ik woon buiten Brussel, maar dat is goed, het is hier rustig. Ik kon mijn werk als zelfstandige weer oppakken en daarnaast volg ik een opleiding. Nu kan ik rust nemen, vooruitkijken... en mijn vrienden en kennissen ontvangen.”

Ik luister zonder aantekeningen te maken. Ik stel hem een paar vragen en brengt hem terug bij ons gesprek, zodra ik merk dat hij niet meer in gedachte verzonken is. Zijn verhaal, en vooral de indruk die hij op me maakt, zullen voor altijd in mijn geheugen gegrift blijven.

Gastvrijheid - Janet Brooks Gerloff, The Road to Emmaus

© SABAM Belgium 2024

Blijf bij ons, want de avond valt.
Wie is de vreemdeling die ik bij mij,
bij ons, uitnodig? Hou ik mijn hart en
handen open om te ontvangen,
wie hij of zij ook is?
Wie mag met mij meestappen?
In het begin ken ik hem niet: hij is niet
meer dan een silhouet dat langzaam,
door samen te stappen en te praten,
een naam en een gezicht krijgt.
Van voorbijganger wordt hij gast en
vriend. Plots ervaar ik hoeveel ik
van hem heb gekregen, hoe gastvrij
hij wel was: hij gaf mij een naam
en een gezicht.

“*Kleuren van* **GASTVRIJHEID**”

De hoogste graad van gastvrijheid: wanneer je je gast iets hebt kunnen bieden zodat hij op zijn beurt gastheer kan worden.

In tegenstelling tot andere culturen wordt in het Frans (dat soms beweert de meest precieze taal ter wereld te zijn!) het woord “hôte” gebruikt om zowel de gast als de gastheer aan te duiden. Ik moest aan deze dubbelzinnigheid denken toen ik het verslag van deze ontmoeting herlas. De bezoeker vraagt Luc om ons te vertellen wat hem ertoe gebracht heeft om de gast van België te worden, en in feite is het Luc die tijdens deze ontmoeting de wetten van de gastvrijheid toepast, in zijn flat met “*donkere en warme kleuren*”.

Het verhaal zelf zit vol kleur, althans zo heb ik het ervaren: het rood van de thee die aan de bezoeker wordt aangeboden, de kleuren van de schilderijen die Luc bij het wegvlugten heeft kunnen redden... Het is waar, je moet je verbeelding laten werken. Zijn ze in harmonie of in contrast met de rest van het appartement? Heel donkere vlekken op een volledig witte muur? Of pasteltinten die een vleugje mysterie toevoegen aan de rust en zachtheid van de kamer?

Sinds hij vluchteling werd in België, nog voor hij het recht had om zo genoemd te worden (niet te geloven: tegenwoordig verwijst de term niet naar een tegenslag in het leven, maar naar een wettelijke status die verdiend moet worden!), heeft Luc na een aantal noodopvangplaatsen eindelijk een plek waar hij kan zeggen: “Ik voel me thuis”. Hij kan dus ontvangen. En dit is misschien wel de hoogste graad van gastvrijheid: wanneer je je gast iets hebt kunnen bieden zodat hij op zijn beurt gastheer kan worden.

In het Frans zegt men vaak over een verontrustende situatie of een persoon met een moeilijk karakter: “*Elle m’en fait voir de toutes les couleurs*”.

Ware gastvrijheid doet precies het tegenovergestelde. Degenen die we willen verwelkomen mogen de kleuren zelf kiezen, want alleen al het klimaat is zo anders in het land waar ze vandaan komen. Kan bijvoorbeeld ons land waar het vaak regent, waar de wolken afwisselend grijs en vaalblauw zijn, zodanig dat de zon nauwelijks zichtbaar is, gastvrij zijn in de ogen van iemand die is opgegroeid met het blauw van de Middellandse Zee, met het smaragd van de Aziatische bossen, het oker van de Afrikaanse heuvels? Het is niet aan ons om daar een antwoord op te geven. Het enige wat we hoeven te doen, is de personen die we willen verwelkomen helpen om de kleuren van hun thuis te kiezen, om een netwerk van kleuren om zich heen te creëren waar hun oog in alle rust kan bedaren, in het volle licht of in de schemering, al naar gelang hun hartenwens. Een plek waar het kleurrijke spectrum van het thuisland zich vrij kan ontvouwen. Om eenzaamheid en ontmoetingen, geweld en rust, volksfeesten en intieme rouw, lijden en vreugde in te kleden.

En misschien wel in die mate dat als hij ons verwelkomt, wij ontheemd zijn! Niet zozeer vanwege de totaal onbekende kleuren, want om zijn thuis in te richten heeft de gastheer een beroep moeten doen op lokale middelen - zoals Luc zegt: “Ik heb alles tweedehands gekocht, beetje bij beetje”. Alleen al door de manier waarop hij zijn thuis heeft ingericht (soms zonder erbij na te denken, vanwege zijn culturele erfgoed), door contrasten te gebruiken, kleuren te combineren, met vormen te spelen, zal alles wat hij leuk vindt op het eerste gezicht voor ons heel kleurrijk ogen, zal het ons misschien zelfs wat tegen de borst stoten. We zullen ons moeten laten temmen. En dat zal misschien nooit helemaal mogelijk zijn.... Want we hebben nog een lange weg te gaan voordat we inzien dat de ogen van mijn “hôte” - degene die mij verwelkomt? Degene die ik verwelkom? – gevuld zijn met andere kleuren dan de mijne. De dag zal komen dat wij over de kleuren en de verschillen kunnen uitwisselen, dat we samen erom kunnen lachen. Dat zal de mooiste etappe zijn op onze weg van gastvrijheid.

Philippe Robert SJ

“

WAAR DIG HEID

“Delf mijn gezicht op, maak mij mooi”

Huub Oosterhuis

“Ga nu maar liggen liefste in de tuin,
de lege plekken in het hoge gras,
ik heb altijd gewild dat ik dat was,
een lege plek voor iemand,
om te blijven.”

Rutger Kopland, 1975

66 542

(Blinde lijst - liste aveugle)

...

ALBANIE	24/11/2023	23/01/2024	ILL_BP_13SEPTIN	Appendix_7_13septIN	CIM
MAROKKO	24/09/2023	21/01/2024	LL_BP_13SEPTIN	Appendix_7_13septIN	CIM
IRAK	26/11/2023	23/01/2024	ILL_BP_	X2_C_Borderreturn_ Detention	CIM

...

vrijdag 26-04-2024

...een kille, druilerige vrijdagmorgen
op de gemeentelijke begraafplaats staat de grafdelver onbewogen
– bijna dagelijkse routine – naast een hoop uitgegraven aarde.

Een schamele kist staat op schragen voor het gapende gat.

Onmiskenbaar een begrafenisondernemer staat in zijn grijze pak
– zoals het hoort – neutraal afzijdig te wezen, te wachten
op twee medewerkers die zich in opwaaiende jassen haasten
om met zijn vieren het nodige te voltrekken –
een kist met een overledene in de grond laten zakken.

Bloemen noch kransen – zelfs geen familie of vrienden –
drie betrokkenen: Eric, centrumdirecteur -
Chris, geaccrediteerd bezoeker - en ikzelf scharen ons rond
de naamloze kist van NN – met het lichaam van een
Marokkaanse jongeman in diverse Europese landen gekend
onder meerdere aliassen en nergens echt welkom -
wiens pad wij hebben gekruist en niet echt hebben gekend.

*Het leven was hem te zwaar geworden, zo zonder perspectief
dat hij ervoor terugdeinsde - op kerstdag geen licht meer zag in
de duisternis - en het licht in zijn ogen doofde voorgoed.*

*Een kort gebed ten afscheid, enkele ogenblikken ongemakkelijke stilte
een zweem van ingetogen verbondenheid, van medemenselijkheid
voor Aïssa die brak in eenzaamheid.*

*Dan gaat het snel, behendig de touwen onder de kist
enkele stappen zijwaarts, een mensenleven verdwijnt in de aarde.*

*Een loden plaatje van 3 op 4 met het getal 542 erin gestanst
wordt achterna geworpen, een nummer als ultieme identificatie
en drie handvullen warme aarde tegen ontmenselijking.*

Een lege plek, de hunkering naar iemand die mij nabijkomt. Het
onvervulde verlangen dat bij het menszijn hoort.

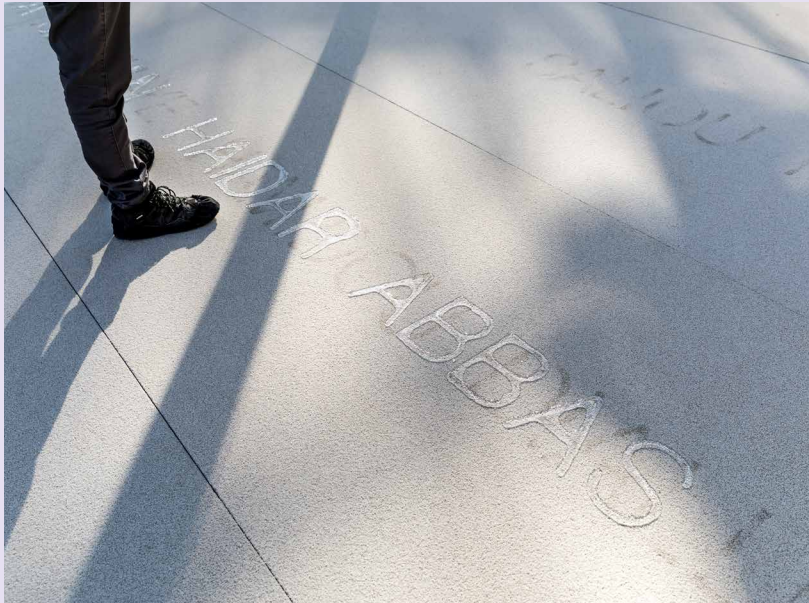
Bij uitstek voor christenen: de lege plek zien en geloven – vertrouwen
dat geen mensenleven onvoltooid zal blijven.

In zijn spoor naar de kleine mens toestappen om in alle bescheidenheid
het kleine goede te doen. Zo kunnen wij de zaadjes planten die
tot een omwenteling zullen leiden: weg met etiketten en labels als
'vreemdeling' of 'asielzoeker' of 'migrant'. Elke mens is helemaal
mens, niet herleidbaar tot een kenmerk, negatief noch positief.

Niet opgeven of cynisch worden bij tegenslagen of gemiste kansen.
Kiezen voor het leven, altijd en overal. Een andere keuze is geen
keuze, is altijd zich gewonnen geven, opgeven.

Leven in tweevoud: een lege plek willen uitsparen voor de ander, en
de lege plek van de ander niet voorbijlopen. Zo worden wij mens.

Waardigheid - Doris Salcedo, Palimpsesto*

* Doris Salcedo, 'Palimpsesto',
Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía, Madrid - 6 October 2017 - 1 April 2018 © the artist.
Photo © White Cube (Patrizia Tocci) Courtesy Palacio de Cristal, Madrid

Het is mensonwaardig
mensen te ontnemen van hun naam.
De naam draagt de eigenheid,
de waardigheid, de persoonlijkheid van
elk mens in zich.
Een nummer is makkelijker om in de grond te
stoppen of te laten verdrinken op zee.
Wat is jouw naam? Ken je de betekenis
van je naam? Je hebt het jezelf niet gegeven;
je hebt je naam gekregen.
Het hoort bij je waardigheid. Wat zijn de
namen die je bewonen? Welke namen
geef jij ruimte? Voor welke namen ben
jij een sacrale ruimte, een gastvrije plek?
Ken je de namen van de mensen met
en voor wie je werkt?
Of zijn dat eigenlijk
maar nummers?

“Jouw naam WAARDIGHEID”

De naam draagt de eigenheid.
Het is mensonwaardig mensen te ontnemen van hun naam. Een nummer is makkelijker om in de grond te stoppen of te laten verdrinken op zee.

Wat is een mensenleven waard? Het is schrijnend dat het antwoord op die vraag in de 21ste eeuw niet menselijker lijkt te zijn dan alle eeuwen voordien.

In het grootste stadspark van Madrid, het park van El Retiro, staat een glazen gebouw, El Palacio de Cristal. Dit wordt tweemaal per jaar gebruikt door het Museum Reina Sofia om er hedendaagse kunst in tentoon te stellen. In 2017 werd de Colombiaanse kunstenaar Doris Salcedo uitgenodigd om er een installatie te verzorgen (*).

Omdat zij uit een land komt dat verscheurd is door geweld heeft zij een bijzondere gevoeligheid voor situaties waar de waardigheid van mensen met de voeten wordt getreden. Letterlijk. Alles wordt hen afgepakt: hun huis, hun land, hun werk, hun naam, tot er niets meer overblijft, tot zij geen uitweg meer zien.

Omdat zij zich aan den lijve bewust is van de onmenselijke toestanden waarin meer en meer mensen moeten leven, hekelt zij met haar kunstwerken het onrecht aan dat mensen wordt aangedaan. Omdat zij anders zijn. Omdat zij niet als evenwaardig worden gezien. En toch zijn ze dat, gewoon door het feit dat zij mens zijn.

Bezoekers van deze installatie zien in het begin niets. Zij stappen vol verwachting in een lege ruimte. Maar er is niets te zien. Dat is het net: Salcedo werkt graag met leegte, met antimaterie, met het niets waartoe wij mensen vaak leiden.

Je stapt in een lege ruimte. En toch is die leegte bewoond. Door een bijzondere, bijna religieuze stilte. Bezoekers worden er stil. Spontaan beginnen zij te fluisteren. Zij zijn zich gauw bewust dat zij zich hier bevinden in een monument, een monument dat doden herdenkt.

Er is niets dat speciaal opvalt in de ruimte en je oog trekt. Dan ga je letten op de kleinere details. De vloer is bijvoorbeeld volledig bedekt met grijze granietstenen die veel weghebben van grafstenen (en daardoor ook waardigheid uitstralen), temeer elk van hen een naam draagt. Maar de naam is niet in de steen gebeiteld.

Vreemd genoeg (dankzij een bijzonder vernuftig ondergronds systeem) sijpelt de naam door de steen naar boven, naar het licht. Ineens is het daar alsof het net geboren is en even glinstert de naam als een vis in de zon. De druppels vormen namen, duizenden namen van overledenen, namen van degenen die verdronken zijn in de Middellandse Zee, tevergeefs op zoek naar een beter leven. Geen nummers (zoals je zo vaak ziet in het nieuws) maar namen.

De naam draagt de eigenheid, de waardigheid, de persoonlijkheid van elk mens in zich. Het is mensonwaardig mensen te ontnemen van hun naam. Een nummer is makkelijker om in de grond te stoppen of te laten verdrinken op zee.

De bezoekers worden er stil van. Zij beseffen waar het om gaat. Het gaat niet enkel om de mensen wiens namen aan hun voeten liggen. Het gaat ook om henzelf, het gaat om de waardigheid van elk mens. Voorzichtig stappen zij over de uiterst kwetsbare namen - het lijkt wel grafschennis een dergelijk vloeibare naam per ongeluk, door een misstap uit te wissen - en ademen de sfeer in.

Na een tijdje verdwijnen de natte namen: het water sijpelt terug in de stenen en het is heel even droog. Wij houden onze adem in. En dan verschijnt op dezelfde plek een andere vochtige naam, die de vorige naam onbarmhartig uitwist. Het is als een palimpsest (zo heet de installatie), een oud manuscript waarin nieuwe tekst over uitgewiste woorden werd geschreven in een tijd waarin het nog minder ecologisch was dan nu om papier te verspillen.

De waardigheid lijkt hiermee wel op slag te zijn uitgewist. De waterige namen waren op zich al heel kwetsbaar: een handvol druppels water, en nu zijn die plots weg. Er is een psalm die een mensenleven vergelijkt met gras: even waait de wind en wij zijn er niet meer. Zo kwetsbaar zijn wij. Een mens gaat voorbij als een schaduw. Even verschijnen de namen en plots zijn ze verdwenen. Dat is een mensenleven: geschreven in het water. En toch, voor de gelovige, staan al onze namen geschreven in de palm van Gods hand.

Het mooie van haar kunst is dat zij de mensenwaardige toestanden niet op een brutale manier aanklaagt (zij beantwoordt brutaliteit niet met brutaliteit) maar dat doet met uitzonderlijke vaardigheid en waardigheid. Ja, op zo'n eerbiedwaardige manier, vanuit zo'n fijngevoeligheid en zo'n respect voor elk slachtoffer dat het ook bij de bezoeker zelf (de deelnemer aan het rouw- en herdenkingsproces, eigenlijk) eerbied oproept. Ja, de ruimte heeft iets sacraals. En toch is er geen ander religieus teken dan de waardigheid van die namen die onherroepelijk in de grond verdwijnen.

Heeft elke mens waardigheid? Is elke mens evenwaardig? Mensen die anderen herleiden tot nummers en hen met de voeten treden vertrappelen zo hun eigen waardigheid. Enkel wie waardig, edel en nobel is, enkel zij die hun mensheid waardig beleven stellen alles in het werk om de waardigheid van anderen te eerbiedigen.

Salcedo schept ruimte voor kwetsbaarheid door een schrijnende stilte te scheppen die scherper is dan ooit dankzij een kunstwerk dat zo onzichtbaar is en zich zo terugtrekt dat er ruimte ontstaat die mensen ontvangt, elk met hun eigen verhaal, verlangens en verwachtingen. Elk met hun eigen naam.

Wat is jouw naam? Ken je de betekenis van je naam? Je hebt het jezelf niet gegeven; je hebt je naam gekregen. Het hoort bij je waardigheid. Wat zijn de namen die je bewonen? Welke namen geef jij ruimte? Voor welke namen ben jij een sacrale ruimte, een gastvrije plek? Ken je de namen van de mensen met en voor wie je werkt? Of zijn dat eigenlijk maar nummers?

Bert Daelemans SJ

MEDE LE VEN

**“Patrijzen komen altijd samen
voordat ze gierst gaan eten *”**

**“Ware medeleven is niet alleen het delen
van het lijden van een ander, maar ook het
handelen om dit lijden te verlichten.”**

Dalai Lama

* Een Benins spreekwoord over eenheid en de kracht die daarbij gepaard gaat.
Het sluit aan bij het thema van de maaltijd, dat in de tekst wordt genoemd.

Pierre kwam me daar opzoeken en bracht me een pak met kleding, schoenen, een bril en chocoladerepen. Langzaamaan groeide er een vriendschap tussen hem en mij.

Anass heet ik. Ik ben in 2001 geboren in een landbouwersfamilie in Benin. Op mijn vijftiende verloor ik mijn vader. Zoals de lokale traditie voorschrijft, hertrouwde mijn moeder met de broer van mijn vader, die al een groot gezin had. Al snel begon mijn oom me te mishandelen. Sommige dagen kreeg ik niets te eten, andere dagen werd ik simpelweg uitgesloten van de familietafel. Uiteindelijk verkocht mijn oom me aan een slavenhandelaar, die me brandmerkte en zorgde dat mijn leven enkel bestond uit werken op het land. Mijn dagen waren zwaar: wij stonden om 4 uur 's ochtends op en moesten werken tot 8 uur 's avonds. Tegen de avond kregen we één maaltijd – de enige van de dag – waar ik om moest vechten met mijn lotgenoten. Na een week van ellende slaagde ik erin te ontsnappen uit het kamp en keerde ik terug naar mijn dorp. Daar reageerde mijn oom zijn woede op mij af en sloeg me zo erg in elkaar dat ik het bewustzijn verloor. Enkele dagen later stuurde hij me terug naar het kamp, waar de werkomstandigheden onmogelijk waren en elke poging tot ontsnapping gedoemd was te mislukken. Ik heb daar meer dan zes jaar van mijn leven doorgebracht.

Op een dag brak er een opstand uit in de buurt van het kamp en ik zag een kans om te ontsnappen. Ik slaagde erin me te verstoppen bij de koranmeester van het dorp, die me enkele dagen onderdak bood om me te beschermen tegen een mogelijke executie. Hij vertelde me over Egypte en bood aan me daarheen te sturen om de Koran te leren.

Ik ging op zijn aanbod in. Samen met een andere jonge man uit Benin nam ik de bus naar Cotonou. Hij zou samen met mij naar Egypte reizen en gaf me de reisdocumenten. De reis verliep zonder problemen totdat de stewardess begon te spreken in een taal die ik niet begreep. Op dat moment besepte ik dat we niet naar Caïro vlogen, maar naar Brussel. Tijdens de vlucht kwam mijn landgenoot naar me toe en vroeg me mijn papieren terug te geven. Zonder al te veel na te denken, overhandigde ik ze aan hem, niet volledig begrijpend wat er gebeurde. Aangekomen op de luchthaven van Zaventem verloor ik hem uit het oog. Omdat ik geen papieren meer had, werd ik onmiddellijk gearresteerd bij de douane, waar de agenten me op een terugvlucht naar Benin wilden zetten. Ik legde hen uit dat terugkeren onmogelijk was, omdat ik vreesde voor mijn leven in mijn thuisland. Nadat ik om internationale bescherming had gevraagd, werd ik overgebracht naar het transitcentrum Caricole, vlakbij de luchthaven. Een week later wilde de Dienst Vreemdelingenzaken me alsnog terugsturen omdat ze twijfelden aan de geloofwaardigheid van mijn verhaal. Benin staat niet op de lijst van landen waar slavernij voorkomt... Ik was wanhopig en doodsbang bij de gedachte dat ik zou moeten terugkeren naar Benin. In het centrum ontmoette ik Ruben, iemand die regelmatig naar het centrum kwam, en vertelde hem mijn verhaal. Nadat hij mijn verhaal had gehoord, stelde hij voor dat ik een externe arts zou raadplegen, Pierre. Enkele dagen later kwam Pierre langs om me te onderzoeken en luisterde uitgebreid naar mijn verhaal. Aan het einde van de consultatie liet ik hem mijn littekens zien, inclusief het brandmerk. Ik besepte dat paradoxaal genoeg deze littekens misschien wel mijn redding zouden kunnen zijn. Volgens Pierre zou mijn advocaat deze kunnen gebruiken als bewijsmateriaal tegen de beslissing van de Dienst Vreemdelingenzaken. Voordat hij vertrok, verzekerde Pierre me dat hij snel zou terugkomen om me opnieuw te bezoeken. Enkele dagen later schortte de Dienst Vreemdelingenzaken zijn beslissing op en werd ik vrijgelaten. Ik werd overgebracht naar het open opvangcentrum "Klein Kasteeltje" waar ik vrij binnen en buiten kon lopen. Wat een opluchting! Pierre kwam me daar opzoeken en bracht me een pak met kleding, schoenen, een bril en chocoladerepen. Langzaamaan groeide er een vriendschap tussen hem en mij.

Vandaag verblijf ik in een opvangcentrum van het Rode Kruis, waar ik leer lezen, schrijven, rekenen en hardlopen. Over vijftien dagen zie ik Pierre weer. We gaan dan samen het bloementapijt op de Grote Markt bewonderen, zoals altijd met een zak frietjes in de hand. Zijn beschikbaarheid en vriendelijkheid doen me goed en geven me weer vertrouwen in de toekomst.

Medeleven - Denis Chetboune, Les danseurs, II

Medeleven is je zó inleven in een ander dat je, ondanks je eigen kwetsuren en kwetsbaarheid, anderen steunt en optilt. Ondanks je breekbaarheid vorm je samen een nieuw, helend geheel. Heel worden kun je niet alleen, maar enkel door medeleven en empathie. Dit bronzen beeld heeft veel van een danspas, maar ook van een kruisafneming. Naar elkaar toegekeerd, elkaar aanvullen, samen de leegte dragen, zich samen ontplooiën door je af te stemmen op een ander. God vinden van onderuit. Wil ik dat, kan ik dat?

“Compassie, een ontmoeting MEELEVEN EN MEEVOELEN”

“Meeleven” begint met de ander te zien als een deel van jezelf, als je broer of zus.

Een ontmoeting: Anass, een overlevende van slavernij, worstelt om de autoriteiten van zijn verhaal te overtuigen. Pierre, een arts die buiten zijn formele rol als arts waarnaemt, kijkt naar hem, luistert, en opent zijn hart. Wat ontstaat, is medeleven — een diepe verbinding van meevoelen.

“Compassie” betekent letterlijk “meevoelen of meelevens met een ander.” Het is niet gemakkelijk. Het doet pijn, vooral wanneer degene die lijdt iemand is die je dierbaar is, die ons toevertrouwd is, die kwetsbaarder is dan jij, iemand van wie je houdt. Het onvermogen om het lijden van een ander weg te nemen, kan hartverscheurend zijn.

“Meeleven” begint met de ander te zien als een deel van jezelf, als je broer of zus. Dom Helder Camara, een Braziliaanse bisschop, leefde dit idee intens. Wanneer hij hoorde dat een arme man door de politie was opgepakt, belde hij hen op en zei: “Ik hoorde dat jullie mijn broer hebben gearresteerd.” Dit bracht de politie altijd in verwarring en verlegenheid: “Edelachtbare, wat een vergissing! We wisten niet dat hij uw broer was. Hij wordt meteen vrijgelaten!” Wanneer hij de man kwam ophalen, wezen ze erop dat hun achternamen niet overeenkwamen. Helder Camara antwoordt was eenvoudig: “Iedere arme is mijn broer of zus.”

Meeleven is echter ook de ander zien als iemand die anders is dan ik, als uniek. Ik kan zijn of haar pijn niet echt kennen. Een vriendin die verdrietig was, zei me gisteren: “Je kunt het je niet voorstellen!” Het tragische is dat ik het inderdaad alleen kan proberen voor te stellen. Ware compassie respecteert de ander in zijn anders-zijn en het mysterie van zijn of haar bestaan.

“Er is geen gelukkig liefhebben,” zei Aragon. Liefde is kruisigend, het gaat gepaard met kwetsbaarheid en soms vaak met lijden. Maar juist door arm te zijn, is liefde ook immens open. Door de frustratie is liefde ongelooflijk subtiel en creatief. Op het moment zelf beseffen we dat vaak niet, maar soms gebeurt er een wonder. Ruben, die naar Anass luisterde, belde Pierre. En Pierre, die ook naar Anass luisterde, vond, in het hart van diens littekens, de sleutel tot zijn vrijheid en waardigheid. In ziekenhuizen leren zorgverleners ook beetje bij beetje de kunst van palliatieve zorg. Deze zorg vereist de aanvaarding van het eigen onvermogen om te genezen of te redden, om zich “tevreden te stellen” met begeleiden. Maar hoeveel ervaringen van verlichting, respect en troost worden juist daar niet ervaren en gemeld door zowel patiënten als hun families?

Wist je dat studies aantonen dat compassie zelfs de hersenen verandert? Mensen die compassie tonen, ervaren een stijging van endorfines — de zogenaamde gelukshormonen. Compassie maakt niet alleen gelukkiger, het kan zelfs het verouderingsproces vertragen.

Toen ik jong was, bracht ik tijd door in een arme streek in India. Samen met de verpleegkundigen van de polikliniek bezocht ik inwoners van afgelegen dorpen. Ik sprak hun taal niet, zij de mijne niet. Maar op een avond nodigden een moeder en haar dochter mij uit in hun eenvoudige huis. Ze gaven me thee en de jonge vrouw bood me glimlachend aan om een van hun sari's te dragen. Misschien hadden ze er maar twee. Toch deelden ze met mij. Ik was diep geraakt. Die sluier draag ik nog steeds in mijn hart, niet vanwege de stof, maar vanwege wat het me bracht: een diepe, woordeloze verbinding. Ja, we hadden ook geholpen en gegeven, maar was het grootste geschenk niet de “liefde en vriendschap” die we ontvangen hebben door het mee-levens ?

Cécile Gillet

GE RECHTIG HEID

“Cui bono fuit*”?

“Laat liever het recht stromen als water,
en de gerechtigheid als een altijd
voortvloeiende beek.”

Amos 5,24

* De befaamde Lucius Cassius, die het Romeinse volk voor de meest
waarheidlievende en de wijste rechter hield, placht in rechtszaken
herhaaldelijk de vraag te stellen, “aan wie bracht het misdrijf voordeel aan?”

Na acht maanden wachten hebben de autoriteiten John eindelijk vrijgelaten. Deze keer viel de bijl van het gerecht in het voordeel van onze familie uit.

John

Mijn verhaal met John begon 18 jaar geleden. Ons leven als koppel is verre van idyllisch en kruiste heel wat obstakels die we altijd hebben weten te overwinnen. Samen hebben we een zoon van 14 jaar, Victor.

John was niet altijd een engeltje. Hij was goedgelovig en bracht daardoor zelfs tijd door in de gevangenis. Toen hij 9 jaar geleden werd vrijgelaten, probeerden we een schijn van normaliteit te vinden in een onzeker dagelijks leven. Nadat we een aantal jaren hadden samengewoond, hebben we de gemeente benaderd om Johns verblijfsstatus te regulariseren. Op de gemeente gaven ze ons destijds een gunstig advies. We begonnen al snel met het verzamelen van alle benodigde documenten en renden van de ene plek naar de andere. Maar drie weken nadat we met het papierwerk waren begonnen, klopte de politie bij ons aan en arresteerden ze John. Opnieuw werd ons gezin voor onbepaalde tijd uit elkaar gerukt.

De acht maanden in het detentiecentrum waren erg moeilijk.

Natuurlijk was dat zo voor John, maar ook voor Victor en mij. Ik heb de indruk dat ik er een onuitwisbaar trauma aan heb overgehouden. Het waren als messteken: een diepe, progressieve pijn. We hebben hard op onze tanden moeten bijten om hem daar weg te krijgen en de droom te verwezenlijken die we ons hadden gesteld: een gezin stichten. Victor was ervan overtuigd dat zijn vader uiteindelijk zou worden vrijgelaten, maar het is toch echt kantje boordje geweest. Ik probeerde altijd sterk te zijn voor mijn zoon en niets te laten merken.

Onmiddellijk na de arrestatie zijn wij gaan informeren naar procedures om John vrij te krijgen. En zo maakte wij kennis met Jesuit Refugee Service. Met de hulp van een advocaat hebben we alle beschikbare procedurele wegen bewandeld om onze familieband te bewijzen, via talloze telefoontjes, e-mails en afspraken. Stilaan begrepen wij dat een DNA-ouderschapstest een essentiële stap was om onze rechten te doen gelden, ook al zou de procedure enkele maanden duren. Wat volgde was een race tegen de klok. Als het had gekund, hadden de autoriteiten de procedure voor erkenning van het vaderschap geblokkeerd. Het was omdat de ambassade treuzelde met het afleveren van de beruchte 'Laisser Passer' dat we de nodige tijd hadden om de procedure te starten. De vreemdelingendienst baseerde haar negatieve beslissing op een oude zaak, op gebeurtenissen van tien jaar geleden. Ze hebben blijkbaar geen idee van wat een gezinsleven is. Het is jammer dat ze niet de moeite nemen om de mensen te ontmoeten en te ondervragen wanneer ze een dossier behandelen. Vooral als er kinderen bij betrokken zijn. Het is onmenselijk.

Het hele proces - in alle opzichten heel energie-intensief - kostte ons tijd en geld en veroorzaakte behoorlijk wat stress. Na acht maanden wachten hebben de autoriteiten John eindelijk vrijgelaten. Vandaag is hij erkend als de wettelijke vader van Victor. Deze keer viel de bijl van het gerecht in het voordeel van onze familie uit. Maar onze problemen zijn nog niet voorbij: er loopt nog steeds een gezinsherenigingsprocedure, waardoor we opnieuw moeten wachten op een beslissing van de Dienst vreemdelingenzaken. Naast alle administratieve rompslomp heeft John een baan gevonden en gaat ons gezinsleven zijn gangetje. We denken er ook over om te gaan trouwen, zodra de druk van de Vreemdelingendienst achter de rug is. En dat kan nog even duren.

Gerechtigheid - Ugur Gallenkus, Children are children first ⁽¹⁾

(1) Artwork Title: Children Are Children First – Seesaw
Artwork: Ugur Gallenkus - Photographer: Yasin Akgül
Editorial Photo Description: A Syrian boy sits on a barrel
of a destroyed tank. Syria, 2015.

Kinderen spelen en lachen
in welke omstandigheden dan ook.
Deze collage stelt schrijnend de vraag
naar de wortels van rechtvaardigheid.
Waar je geboren wordt, heb je
helemaal niet in de hand.
En toch bepaalt het je leven enorm.
Deze 2 kinderen zijn, hoe dan ook,
willens nillens, met elkaar verbonden.
Rechtvaardigheid is een weegschaal.
Waar ligt de balans? ⁽¹⁾
Naar welke kant helt het evenwicht over?
Hoe ga ik om met onrecht?
Hoe ijver ik concreet voor
rechtvaardigheid?

“De bijl der GERECHTIGHEID”

Rechtvaardigheid moet er zijn voor het leven,
het mag niet leiden tot de dood.

De bijl der gerechtigheid, wat een angstaanjagende uitdrukking in deze getuigenis! Rechtvaardigheid wordt meestal gesymboliseerd door een geblinddoekte vrouw die een weegschaal vasthoudt. De allegorie betekent dat rechtvaardigheid het juiste evenwicht tussen de partijen moet zoeken, zonder partij te kiezen.

Is rechtvaardigheid van gezicht veranderd? Is Vrouwe Justitia een beul met een dodelijke bijl geworden? Deze vraag komt naar boven als we de vele getuigenissen van de vluchtelingen horen over het gebrek aan menselijkheid op hun zoektocht naar hun rechten. Vrouwe Justitia zou neutraal en onpartijdig moeten zijn, door haar blinddoek niet vatbaar voor emotie en empathie in haar oordeel. De blinddoek is er om ervoor te zorgen dat iedereen gelijk wordt behandeld, rijk of arm. In de praktijk betekent dit dat de meest kwetsbaren beschermd moeten worden.

De missie van rechtvaardigheid is om de weduwe, de wees en de immigrant te beschermen, zoals de Bijbel schrijft: “Leer hoe je goed moet doen, en zorg dat er eerlijk rechtgesproken wordt. Geef slechte leiders geen kans. Help weduwen, en bescherm kinderen zonder vader.” (Jesaja, 1,17)

De rol van rechtvaardigheid is dus niet om het algemeen belang te verdedigen, maar wel het gemeenschappelijk goed. Bij het algemeen belang gaat het om statistieken; het is het belang van het grootste aantal, van de machtigste. Daarentegen gaat het bij gemeenschappelijk goed om goed samen te leven. Het wordt in Gaudium et Spes (Vaticanum II) gedefinieerd als het geheel van

voorwaarden en waarborgen die ons in staat stellen om goed samen te leven. Vrede is bijvoorbeeld een gemeenschappelijk goed, want hoe kunnen we zonder vrede waardig samenleven? Andere voorbeelden: het redden van de planeet volgens Laudato Si of broederschap volgens Fratelli tutti zijn gemeenschappelijke goed, omdat er zonder dit goed geen samenleven mogelijk is. Rechtvaardigheid moet, net als politiek, het gemeenschappelijk goed dienen. Het moet ervoor zorgen dat de rechtsregels worden gerespecteerd, zodat iedereen goed kan leven in de samenleving. Dit betekent niet dat alles is toegestaan, maar dat de regels zelf en de toepassing ervan de waardigheid van iedereen moeten respecteren en moeten bijdragen tot een beter leven.

Ik sluit af met dit woord: leven. Rechtvaardigheid moet er zijn voor het leven, het mag niet leiden tot de dood, zoals de beul deed met zijn bijl. En de getuigenis van deze jonge moeder laat zien dat in haar strijd het leven, de levenslust, op het spel stond. De perverse administratieve rompslomp die bedacht is, ondermijnt elke drang naar nieuw leven. Maar in haar geval zien we dat haar hoop het van de administratieve rompslomp won. Door haar rechten te verdedigen en rechtvaardigheid te eisen, werd de niet opgevendende hoop van deze vrouw en haar familie een harnas, dat soms werd ingedeukt, maar waarop de bijl terugkaatste. Uiteindelijk was het leven deze keer sterker dan de dood.

Dankzij haar, maar ook dankzij het collectief dat hen steunde en verdedigde. Dit laat zien dat rechtvaardigheid bij ieder van ons begint. Het gaat om mijn persoonlijke houding: eerlijk en oprecht denken en spreken, verwelkomen en met elkaar omgaan om een samenleving te creëren die gebaseerd is op het algemeen goed en het samen leven. “Rechtvaardigheid (...) kan geen rechtvaardigheid zijn die doodt. [Robert Badinter, Le Monde - 28 augustus] Rechtvaardigheid heeft mij nodig, heeft ons nodig, om leven te baren.

Marcel Rémon SJ

PAR TICI PATIE

**“Het is mooier om te verlichten
dan alleen maar te schitteren”.**

Thomas van Aquino

“We zijn allemaal druppels in de oceaan,
maar samen vormen we de golf die alles
kan veranderen.”

Moeder Teresa

Samen besluiten ze hun laatste spaargeld te gebruiken om een maaltijd aan te bieden aan de bewoners van een arme wijk in de stad.

Kamran & Sobia

Op een herfstachtige dag in september bezoeken we een Pakistaanse familie die op de bovenste verdieping van een huis woont. De voordeur is gebarricadeerd en een reeks aan deurbellen doet vermoeden dat dit vervallen gebouw door veel mensen bewoond wordt. De ramen zijn bedekt met plastic om de warmte binnen te houden.

Binnen ontmoeten we Kamran, een christelijke man die Pakistan heeft verlaten wegens vervolging op grond van religieuze overtuigingen. Bij zijn aankomst in België vraagt hij om internationale bescherming. Hoewel hij vreest voor zijn leven en zijn broer is vermoord vanwege het geloof, wordt zijn asielaanvraag afgewezen door het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen, De reden is dat de aanvraag als "incoherent" wordt bevonden, met "onbevestigde verklaringen van een lokale NGO." Ondanks alles gaat Kamran verder met het opbouwen van zijn leven in België. Vanaf het begin van zijn asielpcedure besluit hij de handen uit de mouwen te steken.

Hij gaat aan de slag als kok, een beroep dat hij ook in zijn thuisland

uitoefende. Hij moet het grootste deel van zijn inkomen afstaan aan het opvangcentrum, maar hij wil niet leven op kosten van de Belgische Staat. Hij leert Nederlands, doet vrijwilligerswerk en vindt een nieuwe thuis in de gemeenschap van zijn kerk in Antwerpen. Daar maakt hij vrienden en wordt hij omringd door een warm netwerk van vrijwilligers en mensen die hem helpen.

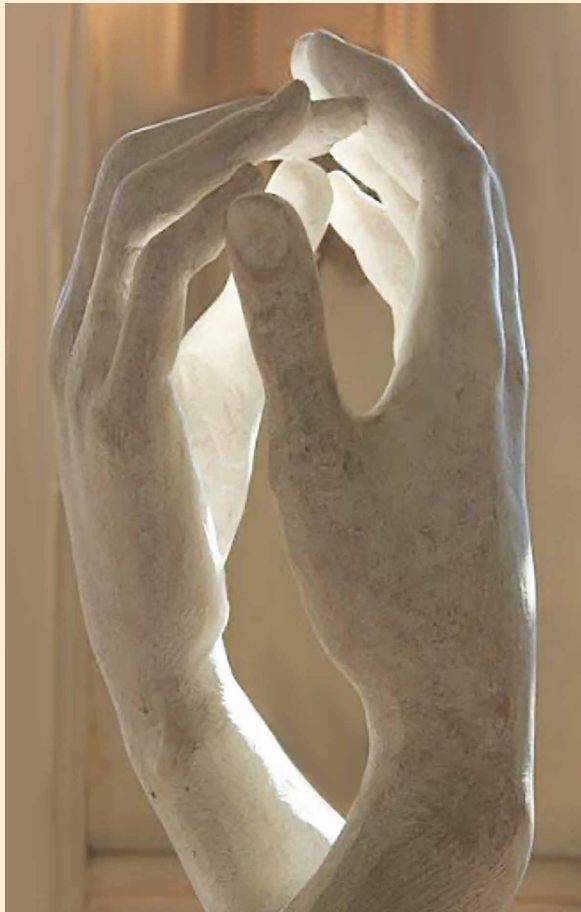
Hoewel hij nog geen geldige papieren heeft, is Kamran vastbesloten om zijn leven weer op de rails te krijgen. Zijn familie stelt hem voor aan Sobia, een Pakistaanse verpleegster die stage loopt in het buitenland. Tijdens haar vakantie in Europa leren ze elkaar beter kennen en besluiten ze te trouwen. Ze weet niet dat haar man nog geen erkende vluchteling is in België en dat hij zonder papieren leeft maar zijn precaire situatie lijkt haar niet te deren.

Ze krijgen samen al snel twee kleine kinderen, maar de harde realiteit van het leven zonder papieren weegt zwaar op dit jonge gezin. Ze hebben geen vast werk, geen recht om een bankrekening te openen en wonen in ongezonde en krappe woningen. Ze kampen met gezondheidsproblemen. Hun rechten zijn uiterst beperkt. Ze hebben enkel recht op dringende medische hulp en op onderwijs voor hun kinderen. De niet-erkenning van hun verhaal en de angst voor onzekerheid vallen hen zwaar. In 2022 krijgen ze opnieuw een negatieve repliek op hun verzoek om verblijfsrecht in België. Ze huilen uit onmacht, maar tegelijkertijd zien ze in dit slechte nieuws een teken van God. Samen besluiten ze hun laatste spaargeld te gebruiken om een maaltijd aan te bieden aan de bewoners van een arme wijk in de stad. Hun onverwachte gebaar van solidariteit en hoop wordt met veel vreugde ontvangen. Even vergeten ze hun eigen ellende.

Na lang wikken en wegen besluiten ze een humanitaire regularisatie aan te vragen. Hun geduld wordt uiteindelijk beloond: ze krijgen een tijdelijk verblijfsvergunning voor twee jaar! Op onze schermen verschijnt het volgende bericht:

"Wij zijn jullie enorm dankbaar voor al jullie inspanningen en liefde voor onze familie. Jullie woorden en aanmoedigingen hebben ons de kracht en hoop gegeven om vol te houden. Moge God jullie zegenen."

Participatie - Auguste Rodin, Kathedraal

Twee rechterhanden
vormen een heilige ruimte.
Zij vinden elkaar, strelen elkaar.
Zo ontstaat een kathedraal:
een bewoonde leegte waar plaats is
om te schuilen en te herbronnen.
Die ruimte zou niet bestaan mocht één ervan
niet ten volle deelnemen:
elke hand is nodig. Plaatsmaken voor het
licht, opdat het zou geboren worden.
Het licht is er al, maar hier wordt het
zichtbaar, tastbaar, belichaamd en dus
beziel. Waar een mens kwetsbaar
een hand uitsteekt als een groet en
hoopt op een even kwetsbare
hand als antwoord,
daar wordt God geboren.

“Mag ik erbij horen? PARTICIPATIE”

Mag ik erbij horen opdat ook jullie er mogen bij horen?

De Canadese auteur Lise Bourbeau wijst op vijf mogelijke kernwonden in een menselijk leven en benadrukt dat deze in ons mensen verdedigingsmechanismen oproepen en zich ook in fysieke kwalen laten voelen: ervaringen van afwijzing, verlating, verraad, vernedering, en onrecht. Het zijn pijnlijke ervaringen: ze tasten een gezond mentaal en fysisch leven aan, ze ondermijnen en verduisteren levensvreugde, ze doen ons twijfelen aan ons vermogen tot liefhebben en om de liefde van anderen gewaar te worden en te genieten. Zijn wij er zelf niet de oorzaak van dat anderen ons afwijzen, verlaten, verraden, vernederen en onrechtvaardig behandelen? Zo wordt ook het vertrouwen in onze diepe innerlijke levens- en krachtbronnen aangetast: onze droom en uitkijk op een betere wereld, de “spirit” die ons drijft en het beste uit ons haalt, we voelen ze niet meer. Onze geest verduistert en het wordt moeilijker om anderen te vertrouwen en zich samen met hen in te zetten voor een scheppingswaardige toekomst.

We geraken geïsoleerd van anderen, we dragen niet meer bij tot de gemeenschap die we nochtans zo nodig hebben om zelf met vreugde te leven. We moeten op de tanden bijten, maar misschien wordt het te veel en bijten we onze tanden stuk. Het zijn toestanden, zo pijnlijk en bedreigend onmenselijk, dat we onze kwetsbaarheid of ons mede-voelen met anderen verdoven om ons maar niet, met en zoals Jezus de vraag te moeten stellen: “Mijn God, mijn God, mijn bron van levensvertrouwen, waarom hebt Ge mij verlaten?” De wonden van het verdreven worden, het niet aanvaard worden, het achtergelaten worden door mensen op wie we vertrouwen stellen, het gekleineerd en “geklasseerd” worden, en de ervaring van onrecht dat ons wordt aangedaan: ze tasten onze diepste relaties aan met

onzelf, met anderen, en met onze levensbronnen. De angstige vraag komt op: “Mag ik erbij horen? Mag ik deelnemen aan de samenleving op zoek naar een menswaardige wereld? Mag ik participeren, deel zijn van die gezamenlijke inspanning voor een duurzame en vreedevolle toekomst? Mag ik een steentje bijdragen? Mag ik bestaan samen met jullie?” De ontmoeting met mensen die deze ellende leven jaagt ons angst aan want we weten dat wat hen overkomt ook ons kan overkomen – de menselijke kwetsbaarheid dreigen we te ontvluchten door anderen te kwetsen.

Kamran en Sobia doen het onverwachte en bouwen in de pijn helende want verbindende bruggen. Ze ondernemen stappen op zoek naar mensen en nodigen hen uit hen ernstig te nemen als mens, mensen die zich niet laten onmenselijken door anderen af te wijzen, achter te laten, te verraden, te vernederen en onrechtvaardig te behandelen, door anderen links te laten liggen. Vanuit hun pijn en gebrokenheid roepen zij ons allen op tot de menselijkheid die medemensen weet te waarderen en te bemoedigen, die durft te vertrouwen op anderen om zo te hopen op een betere toekomst samen. Ze nemen het risico van onze kwetsbaarheid en misschien ook onze angst. Vanuit de ervaring er niet bij te horen of te mogen horen doen ze het krachtig onverwachte: ze isoleren zich niet, laten zich ook niet isoleren. Ze horen erbij, participeren, door anderen de kans en ruimte te bieden om in hun leven te participeren. Participeren door uit te nodigen tot participatie: delen in elkaars leven in de poging om samen te werken en samen toekomst op te bouwen. Er ontstaat een wederzijdse solidariteit die de kwetsbare medemenselijkheid van ons allen openbaart en ons voor de uitdaging stelt: hoe gaan we nu samen verder door elkaar te erkennen als “mede-mensen”?

De slotakkoorden van het leven van Jezus van Nazaret komen me voor ogen. Ook hij bereidt, te midden van alle ellende, een maaltijd voor zijn vrienden. Hij wast hun voeten terwijl zij hem verraden en achterlaten. En op het kruis, in zijn naakte machteloosheid, zijn er woorden voor wie hem uitsluiten: ik deel in jullie leven opdat wij samen in elkaars leven mogen delen, participeren aan elkaars levensbronnen.

Mag ik erbij horen opdat ook jullie er mogen bij horen?

Jacques Haers SJ

“Wederzijdse kansen creëren PARTICIPATIE”

Participeren zou een evenwaardige
wisselwerking moeten zijn.

“Een liefdevolle vrouw, die voor iedereen goed was geweest, had aan het einde van haar leven nog één wens. “Voordat ik dood ga, wil ik graag zien hoe de hel en hoe de hemel er uit zien.” Ze werd door een engel meegenomen naar een mooie feestzaal. Er stonden lange tafels vol met heerlijk eten en drinken. Aan de tafels zaten mensen ellendig, chagrijnig en hongerig voor zich uit te taren. ‘Waarom gedragen ze zich zo?’ vroeg de vrouw.

‘Kijk naar hun armen,’ antwoordde de engel. Ze keek en zag dat bij eenieder aan de armen lange stokken bevestigd waren. Tot boven de ellebogen. Hierdoor konden de mensen hun armen niet buigen. Ze konden niets eten of drinken. Elke poging mislukte en de mensen raakten gefrustreerd en ongelukkig. ‘Inderdaad, dit is de hel. Haal me weg van hier.

‘De vrouw werd vervolgens naar de hemel gebracht. Opnieuw was er een mooie feestzaal. Er stonden lange tafels met heerlijk eten en drinken. Aan de tafels zaten vrolijke mensen. Ze lachten en zagen er gelukkig uit. ‘Geen stokken aan de armen, veronderstel ik,’ zei de vrouw. ‘Oh, jawel hoor’ zei de engel. ‘Net als in de hel zijn de stokken tot boven de ellebogen bevestigd en kunnen ze hun armen niet buigen... Maar kijk, hier hebben de mensen geleerd om elkaar te voeden...’

Wat is participeren? Participeren is een actieve deelname door 2 partijen: enerzijds is er het subject, de participant; anderzijds is er het object, datgene waaraan hij of zij deelneemt. Wanneer participeer je écht aan iets? Wanneer aan de participant de controle wordt overgedragen: hij kan meedenken, mee bepalen, zichzelf organiseren, ...

In de getuigenis van Kamran en Sobia, de participanten, word je getroffen door een sterke kracht die van hen uitgaat. Ondanks alle tegenslag (de weigeringen van zijn dossier, geen erkenning als vluchteling), de slechte leefomstandigheden (financieel, de woonst, de gezondheid, ...) blijven ze niet bij de pakken zitten maar slaan ze de hand aan de ploeg. De vraag is echter onmiddellijk: hebben ze het gevoel te participeren? Hebben ze de mogelijkheid mee te denken, mee te bepalen, ...? Hun geloof, hun (zelf)vertrouwen steunen hen om dingen te gaan doen in plaats van te denken hoe moeilijk het allemaal is. Zij nemen deel, waar zij mogelijkheden zien, aan verschillende facetten van onze samenleving. Hij werkt als kok (met inlevering van loon!); als vrijwilliger; en zijn kunnen -gelukkig- terecht in de warmte van hun kerkgemeenschap. Hun diepe godsvertrouwen leidt hen op paden die zorgen voor verbinding, voor de ervaring van waardering en respect.

Participeren zou een evenwaardige wisselwerking moeten zijn. Krijgt de vluchteling het nodige respect, vertrouwen van onze samenleving? Worden er door ons kansen gecreëerd (grote maar zeker ook vele kleine) die een mogelijke participatie in de hand werken? Want aan de inzet en goodwill van Kamran (en die van vele andere vluchtelingen) zal het niet altijd liggen.

Waar zie ik opportuniteiten, hoe klein ook, die participatie ‘uitlokken’, stimuleren, bemoedigen? Welke hindernissen houden ons tegen? Wat kan ertoe bijdragen? Waar zien wij kleine stappen die wij kunnen zetten zodat participatie gemakkelijker mogelijk wordt? Waaraan participeren wij zelf? Waaraan nemen wij deel? Waaraan ‘laten’ wij participeren?

Halen de vluchteling en jij dan niet meer vreugde door die houding: “Het is veel mooier om te verlichten dan alleen maar te schijnen.”? (St. Thomas van Aquino).

Christine Slagmulder

“

SOLI DARI TEIT

“We zijn altijd de vriend van de vrienden van onze vriend”.

“Zalig is hij die de ander net zo liefheeft als die ver van hem weg is als wanneer hij dicht bij hem is.”

Fratelli Tutti

Zelfs de kleinste gebaren,
kunnen de loop van de toekomst veranderen.

Alpha

In weer en wind zit Alpha Oumar Diallo - zijn artiestennaam is Alpha - in de straten van het centrum van Brussel te schilderen. Zijn atelier is voor iedereen toegankelijk. Mensen blijven even staan, kijken toe en geven eten of geld. Elke woensdag na school komt de vijfjarige Lémy bij hem langs en schildert met hem mee. In Alpha vindt Lémy een bondgenoot in het werken met kleuren en penselen.

Maar op een dag rond Kerst verandert alles. Alpha verdwijnt. Maandenlang zoekt Lémy's familie naar Alpha, zonder resultaat. Lémy gelooft in al zijn onschuld dat zijn vriend naar een warm land is vertrokken om daar de winter door te brengen, zoals de trekvogels die hij eens in een film had gezien.

Twee maanden later ziet Lémy's familie toevallig een reportage van BX1, een lokale zender, die het verhaal van Alpha vertelt. Alpha is een Guineese kunstenaar die tien jaar geleden zijn land ontvluchtte nadat hij zich had uitgesproken tegen het regerende regime.

Wegens gebrek aan voldoende bewijs is zijn asielaanvraag drie keer afgewezen. Sinds Kerstavond zit hij, na een identiteitscontrole, vast in het gesloten detentiecentrum 127bis in Steenokkerzeel.

Lémy herkent zijn vriend onmiddellijk en beseft met diepe droefheid dat hij gevangen zit. De jongen is ontroostbaar en de mensen om hem heen besluiten om actie te ondernemen. Ze zoeken manieren om contact op te nemen met Alpha en om hem een tekening van Lémy te sturen. De journaliste van de reportage geeft hen het nummer van Chaïma, een vrouw die ook bevriend is geraakt met Alpha en die vastberaden is om hem te helpen. Chaïma is ontroerd door het verhaal van Lémy. Ze bezoekt Alpha regelmatig en organiseert in de buurt tentoonstellingen met zijn schilderijen. Alpha heeft banden opgebouwd met veel mensen en kunstenaars uit de wijk bij wie hij zeer geliefd is.

De vrienden van onze vrienden zijn onze vrienden! Dankzij Chaïma wordt het contact tussen Lémy en zijn grote vriend Alpha eindelijk hersteld. Alpha zit nog steeds vast. Vanuit het gesloten centrum 127bis schildert hij nog steeds en dankzij de gezamenlijke inspanning van zijn woonbuurt gaan de tentoonstellingen van zijn werken door.

Een vijfjarig kind dat zijn vriend zoekt. Een vermoeide vrouw die weigert haar plaats in de bus af te staan. Een Indiër die besluit te vasten voor zijn zaak en zelf de kleren te weven die hij draagt. Zelfs de kleinste gebaren, "zelfs het kleinste schepsel – zoals de heks Galadriël zou zeggen tegen de jonge hobbit Frodo – kan de loop van de toekomst veranderen."

Solidariteit - Néle Azevedo, **Minimum Monumentum**

Allen zitten wij in hetzelfde schuitje.
Naast elkaar. We hebben niet veel tijd.
Het leven dat ons is gegeven ontglipt
ons voordat wij er erg in hebben.
Wat maakt mij solidair?
Waarom stel ik het uit om solidair te zijn?
Welke afdruk wil ik achterlaten?
Wij zijn allemaal gemaakt van
dezelfde materie; wij behoren bij elkaar.
Het is niet juist te denken dat ik beter ben
dan anderen, hoger of lager sta
op de ladder. Wat geef ik weg
zodat een ander niet wegsmelt en
geen enkel spoor achterlaat?

“*De inspirerende kracht van verbondenheid en vrede over grenzen heen*
SOLIDARITEIT”

Verbondenheid mag zich niet beperken tot het eigen welzijn, maar moet de hele mensheid omvatten.

Solidariteit kunnen we zien als een bron van diepe verbondenheid en hoop, die verder gaat dan enkel praktische samenwerking. Solidariteit, zoals Robert Schuman die in 1950 voorstelde, raakt me op een spiritueel niveau. Zijn idee om de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal op te richten was niet alleen een strategisch antwoord op het recente oorlogsverleden. Het was een visionaire daad waarin wederzijdse belangen samenkwamen met een hoger doel: vrede en een gezamenlijke toekomst, geworteld in verzoening. Deze visie voor Europa, gebouwd op fundamentele verbondenheid en wederzijdse zorg, raakt aan de kern van wat ware vreugde en vervulling ons leert – namelijk dat deze pas ontstaan wanneer we ons hart openstellen voor een groter geheel en vanuit dit verlangen kiezen.⁽¹⁾

Solidariteit volgens Schuman betekent dat wij, door economische en menselijke verbindingen te smeden, niet alleen ondenkbaar maken dat oude vijandschappen terugkeren, maar ook bijdragen aan een wereld waarin we grenzen durven te overstijgen. Zijn visie was helder: verbondenheid mag zich niet beperken tot het eigen welzijn, maar moet de hele mensheid omvatten.

Dit idee van verbondenheid zien we ook in de woorden van paus Franciscus, die ons oproept tot een solidariteit die verder gaat dan medeleven alleen en vraagt om daadwerkelijke verantwoordelijkheid. Hij brengt ons terug naar de vraag die God aan Kaïn stelde: “Waar is je broeder?” (Gen 4,9) – een vraag die zich tot ons allemaal richt en ons uitdaagt onze eigen plaats in de wereld te overdenken.⁽²⁾

Deze vraag is een uitnodiging om in elke ontmoeting iets sacraals of uniek te ontdekken. Wanneer we werkelijk naast de ander staan, of die ander nu een vriend, een vluchteling of een naaste in nood is, dan gaan we deel uitmaken van één lichaam, één wereld. Hierin vinden we de ware kracht van solidariteit: het bewust worden van onze verbondenheid en de bereidheid om samen het lijden te dragen, zelfs wanneer we niet altijd een oplossing kunnen bieden.⁽³⁾

Solidariteit vindt haar diepste kracht wanneer we geconfronteerd worden met gedeelde kwetsbaarheid – aan het ziekbed, in het omgaan met een bureaucratisch systeem, of bij het verlies van een dierbare. Dan verdwijnen de verschillen tussen helper en hulpbehoevende, en blijft alleen de gedeelde menselijkheid over.

Deze visie op solidariteit – als gedeeld belang, altijd openstaand voor de ander – geeft ons hoop. Het herinnert ons eraan dat, zelfs te midden van de grootste tragedies en conflicten, we altijd de keuze hebben om naar elkaar toe te bewegen, om elkaars lasten te verlichten. Het is precies in die verbondenheid dat de belofte van vrede en verzoening ligt. (Een belofte die onze wereld vandaag misschien wel meer dan ooit nodig heeft).

De vraag aan ieder van ons: durven we te kiezen voor een solidariteit die ons beweegt om te geven, te luisteren en ons werkelijk verbonden te voelen – met onze vrienden, en met de vrienden van onze vrienden? Want daar, in die open en grenzeloze verbondenheid, ligt de ware kracht van solidariteit en de mogelijkheid van een toekomst vol vrede.

Als we bereid zijn « de vrienden van onze vrienden als onze eigen vrienden » te zien, dan worden relaties, zoals in het verhaal van Lémy een kracht, kleurrijk pallet die betekenis en diepgang aan ons leven kan geven. Zie jij, in iedereen die je ontmoet, een echo van die vraag “Waar is je broeder?”

Jan Stuyt SJ

(1) <https://www.robert-schuman.eu/questions-d-europe/595-la-declaration-du-9-mai-1950>

(2) Address to The International Forum on Migration and Peace, 2017

(3) Address to The Heads Of State, 2017

“ Het ‘appel’ van het gelaat van een ander SOLIDARITEIT ”

Het gaat over menselijke nabijheid en het laten voelen dat een ander er niet alleen voor staat.

Mijn grootouders langs moederszijde woonden bij het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog in een dorpje niet ver van de IJzer en dus moest het gezin vluchten naar Engeland. Vader keerde terug om te vechten aan het front en het gezin kwam als vluchteling in Blackpool terecht en ze werden daar door de plaatselijke bevolking warm en goed opgevangen. Deze ingrijpende gebeurtenis in haar familie zorgde ervoor dat mijn moeder veel medeleven en inlevingsvermogen had als het over vluchtelingen ging. Dat gevoel van verbondenheid met vluchtelingen en met wie het minder goed heeft in het algemeen, dat heeft mijn moeder aan ons meegegeven als een belangrijke waarde in onze opvoeding. Op onze beurt hebben wij geprobeerd om die verbondenheid ook weer door te geven aan onze kinderen en onze kinderen geven dat door aan hun kinderen.

De emotie door wat haar familie had meegemaakt was voor mijn moeder de trigger, maar het gevoel van solidariteit met vluchtelingen ging ook bij haar veel dieper dan compassie en emotie. Solidariteit overstijgt het stadium van de liefdadigheid, het is dieper verankerd in een mens, omdat het het individu overstijgt en een aspect van gemeenschapszin in zich draagt. De etymologie van het woord solidariteit ligt ook daar: het is afgeleid van het Latijnse woord *solidus* en *solidum*, wat betekent instaan en garant staan voor iemand anders.

De basis voor solidariteit wordt gelegd door openheid voor zowel wat zich afspeelt in de wereld als voor de ander, voor zowel degene

die je kent als degene die je niet kent. Het gaat over een gevoel van samenhang en verbondenheid tussen mensen. In die zin is solidariteit onbaatzuchtig, het is niet berekend of beredeneerd, stelt geen afgelijnde voorwaarden waaraan iemand moet voldoen om solidair te kunnen zijn.

De essentie is dat je iemands kwetsbaarheid ziet en erkent, dat je die kwetsbaarheid deelt en een eindje of misschien wel een heel eind samen op stap gaat. De filosoof Emmanuel Levinas noemde dit het *appel* van het gelaat van de ander. Dat *appel* dat uitgaat van een ander doet een beroep op onze verantwoordelijkheidszin en tegelijk zorgt het ervoor dat ons eigen zijn en welzijn naar de achtergrond verdwijnt. Die unieke combinatie van verantwoordelijkheidszin en onbaatzuchtigheid is typisch voor solidariteit en tevens een oproep tot innerlijke vrijheid, een soort onthechting van onze eigen ideeën en onze particuliere situatie.

Dat *appel* wordt nog veel fundamenteeler en ingrijpender als je in het gelaat van de ander ook de Ander ziet. Dan wordt solidariteit verrijkt met een gelovige dimensie. “Wat je voor één van de geringste broeders van mij gedaan hebt, dat heb je voor Mij gedaan”, zegt de Heer in het Mattheüs evangelie.

Maar solidariteit gaat voor mij nog verder dan een gevoel of een ingesteldheid, het impliceert ook actie. En actie betekent niet noodzakelijk grote dingen realiseren of veel geld inzamelen. Zoals de kleine Lémy en zijn familie in de getuigenis gaat het over menselijke nabijheid en het laten voelen dat een ander er niet alleen voor staat. Een stem en een gezicht zijn voor wie kwetsbaar en weerloos is. Vasthoudendheid ook en niet los laten, ook niet als het moeilijk gaat.

Solidariteit is een woord dat makkelijk in de mond genomen wordt, maar waar en wanneer zijn wij solidair met een ander? En dat niet alleen in de grote vraagstukken in de wereld die we graag becommentariëren, maar ook in de mens die als een mens voor ons staat.

Paul Yperman

Heer Jezus,

Welke zwakheden zag U in ons die U ertoe brachten om ons, ondanks alles, te roepen om samen te werken in Uw missie?

Wij danken U dat U ons hebt geroepen, en wij smeken U om Uw belofte niet te vergeten om bij ons te blijven tot het einde der tijden.

Vaak worden wij overmand door het gevoel dat wij de hele nacht tevergeefs hebben gewerkt, en vergeten wij misschien dat U bij ons bent.

Wij vragen U om vandaag, morgen en in de toekomst aanwezig te zijn in ons leven en ons werk.

Vul deze levens van ons, die wij in Uw dienst stellen, met Uw liefde.

Neem uit onze harten het egoïsme weg van denken aan wat van ons is, wat van mij is, altijd exclusief, zonder medeleven en zonder vreugde.

Verlicht onze geesten en harten, en vergeet niet ons te laten glimlachen wanneer dingen niet gaan zoals wij hadden gehoopt.

Aan het einde van de dag, van elke dag, laat ons ons meer verbonden voelen met U en beter in staat zijn om om ons heen meer vreugde en hoop te ontdekken.

Wij vragen dit alles vanuit onze realiteit.

Wij zijn zwakke en zondige mensen, maar wij zijn Uw vrienden.

Amen

Alfonso Nicolas SJ

”” Een woord van dank

Het samenstellen van dit boekje over de kernwaarden van JRS was een bijzonder avontuur. De vreugde groeide naarmate de puzzelstukjes op hun plek vielen en een kleurrijk geheel vormden. De persoonlijke verhalen, reflecties, beelden en de reflectiebladen brengen niet alleen de essentie van JRS Belgium tot uiting, maar ook haar droom: een gemeenschap van mensen te zijn die zich geroepen voelen om zich dienstbaar in te zetten voor kwetsbare migranten.

Dankbaarheid betekent ontvangen, erkennen wat je raakt, en datgene benoemen wat je inspireert om verder te gaan.

Mijn bijzondere dank gaat ten eerste uit naar het hele JRS-team, dat met hart en ziel de kernwaarden van JRS belichaamt.

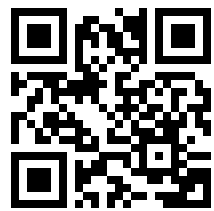
Dank aan Pierre de Groote, Eddy Denckens, Stephan Burger, Marie Reynaud, Nicolas Wéry, Griet Demeestere en Geneviève Frère om de verhalen van de vluchtelingen op papier te zetten en hen zo een naam en een gezicht te geven.

Ik ben ook dankbaar voor het bredere JRS-netwerk, en in het bijzonder voor Myriam Van den Eynde, Philippe Robert SJ, Marcel Rémon SJ, Jacques Haers SJ, Christine Slagmulder, Paul Yperman, Jan Stuyt SJ en Cécile Gillet wiens reflecties hielpen om de kernwaarden in de verhalen te ontrafelen, onze verbeelding te prikkelen en een diepere dimensie te vinden.

Een speciaal woord van dank aan Bert Daelemans SJ, die kunstwerken wist te vinden die raken en ons uitnodigen tot nieuwe wegen. En aan Dặng Đình Tùng SJ, die ons inspireerde met reflectiebladen die ons hielpen herinneren waar het werkelijk om draait: dienstbaarheid aan Gods schepping.

Ten slotte dank ik het redactieteam – Mariëlle Matthee, Guy Verstraeten en Alexandra Merguerian – voor hun nauwgezette werk, het vertalen van de teksten en het zorgvuldig nalezen ervan.

Dank aan iedereen die bijdroeg aan dit project en daarmee vreugde bracht in het werk van JRS.

www.jrsbelgium.org

+32 2 738 08 18 | info@jrsbelgium.org
Maurice Liétartstraat 31/9 | 1150 Sint-Pieters-Woluwe